

La cosmovisió mesoamericana

01/2013 - Art i Història. La tesi doctoral de Montserrat Camacho, "La imagen bajo la perspectiva de la cosmovisión: cuatro cosmogramas precolombinos mesoamericanos" llegida a la UAB, ha interpretat quatre diferents cosmogrames, o representacions del cosmos, de quatre cultures, formats i períodes diferents del que s'anomena Mesoamèrica. La comparació entre aquests cosmogrames sembla indicar que les diferents cultures d'aquesta regió comparteixen una cosmovisió similar que té un eix central que ha estat resistent al pas del temps.

Aquesta recerca desenvolupa la interpretació de quatre imatges d'origen precolombí a la regió coneguda com Mesoamèrica. La idea de partida és que les diverses cultures d'aquesta àrea comparteixen una mateixa cosmovisió (naturalment divergent en els detalls, però la mateixa en els seus grans trets), i que, en aquesta cosmovisió ha un nucli dur, resistent al canvi al llarg del temps.

L'elecció d'aquestes imatges obeeix a la percepció que es tracta de quatre representacions esquemàtiques dels trets bàsics del cosmos. És a dir, quatre cosmogrames.

Van ser elegides dues imatges a primera vista semblants, ambdues sobre el mateix tipus de suport, un còdex, si bé, provinents de cultures relativament distants (la maia i la mixteca). Els altres dos cosmogrames es van triar a propòsit diferents, tant pel suport material (un mur pintat i un monòlit), com per la seva temporalitat, uns vuit o nou segles de distància.

Cada cosmograma va ser objecte d'un estudi específic, bastant exhaustiu, durant el qual es va avançar en la identificació d'alguns dels seus components, que fins avui no havien estat precisats, i en alguns casos es van construir interpretacions més generals, es van problematitzar i discutir les teories actualment en voga, i en tots els casos es va tractar de delimitar amb claredat allò que roman indeterminat. Encara en aquests casos, es van avançar hipòtesis de diversa envergadura.

Més enllà de l'avanç aconseguit en cada estudi particular, vam fer ús de la comparació entre els quatre cosmogrames. Com més cosmogrames eren usats, constatem una creixent potencialitat interpretativa. Es proposa aquest tipus de comparació múltiple com un mètode per a l'estudi dels cosmogrames en general, però fins i tot d'altres representacions importants, que no han estat caracteritzades com un cosmograma i que no obstant això, obeeixen a una necessitat cultural de guardar la semblança amb la estructura del cosmos.

Els trets bàsics del cosmos, semblen ser: la preeminència d'un eix central que conté el desdoblament ulterior en una estructura quadripartida, l'existència, com a conseqüència, de quatre eixos còsmics, sovint en la forma d'arbres amb una o diverses aus celestes. En pla terrestre així conformat, se sol afegir la representació del flux del temps, de manera levogira (antihorària) i de vegades també distribuït en les seves respectives regions cardinals d'origen. S'afegeixen diversos símbols, éssers, animals o plantes, que emfatitzen la naturalesa de cada rumb còsmic. Tanmateix, mai es representen tots aquests trets alhora, alguns queden insinuats a través de diversos recursos.

Montserrat Camacho

Departament d'Art i de Musicologia

Tesi Doctoral: "La imagen bajo la perspectiva de la cosmovisión: cuatro cosmogramas precolombinos mesoamericanos." llegida per Montserrat Camacho en el Departament d'Art i Musicologia de la UAB i dirigida per Victòria Solanilla Demestre i Gabriel Espinosa Pineda.